

”Antika” metoder på bästa sändningstid. ”Smarta tips” eller övergrepp?

”Under promenaderna bör man taga alla upptänkliga hinder i anspråk för att så mycket som möjligt försvåra linförigheten för hunden. Vid passerandet av t.ex. en lyktstolpe kan han gärna få gå på fel sida om densamma, men samtidigt får han ett kraftigt ryck i halsbandet. Skulle hunden på samma gång komma i en något omild beröring med stolpen, gör det ingenting. Det lär honom endast att nästa gång gå på samma sida som husse.”

(Citat ur Eric Sandstedts ”Jag och min hund. Sällskapshundens vård och dressyr.” Bonniers, 1934.)

Spontant reagerar nog de flesta med bestörtning på detta gamla citat. Åtskilliga hundtränare har kommit fram till att den bästa inläringen sker när hunden själv ges tid att räkna ut vad som förväntas av den. I fallet med lyktstolpen kan en vanlig promenad innebära mängder av tillfällen att träna omvägsövningar kring stolpar och snöröjningskäppar. En utmärkt form av ”hjärngympa” som leder till bättre självkänsla såväl som utvecklat vardagsflyt i form av ”frivillig linförighet.”

Att koppelkorrigeringar och slag (*inte minst mot huvudet!*) är farliga säger sig självt – och de allra flesta hundägare uttalar också att de inte vill bruka våld mot sin fyrbente vän. Ändå har TV-program med tvåbenta gurus under senare år vunnit stor aktning hos gemene man. Hur hänger detta ihop? Är landets hundägare i själva verket en samling elaka och hjärtlösa typer?

Naturligtvis inte! Ingen vill väl medvetet göra sin hund illa?!

Samtidigt önskar man se ett snabbt resultat, något som presenteras i välredigerade filmupptagningar, och om man sedan inte tror på ”mjuka” metoder är det lätt att hävda att ”just **den här** hunden är extremt hård, just **den här** hunden kräver tuffare tag!”? Vad som sker är man kliver in i en våldsspiral som skadar relationen i grunden.

-Ja men, när det kommer till kritan är det ju ändå ytterst sällan man behöver ta i med hårdhandskarna? säger oförstående hundägare. –Det kanske bara är var fjortonde dag och då handlar det inte om många sekunder...

Må så vara. Bara det att problemet inte ligger i mängden smärta (*i genomsnitt utslaget på ”oskyldiga” 7 sek. /dygn?*) utan vad som faktiskt sker med ert gemensamma förtroendekapital. Om hunden ständigt (*86.400 sek. / dygn*) lever med beredskap för att ”när som helst kan det göra ont” så har den rimligen svårt att ta till sig allt det positiva som ägaren förhoppningsvis vill bjuda på.

Ett grundläggande problem ligger i programmens upplägg. Man vill, snabbt och TV-mässigt, göra ”underhållning” av ”hundträning”.

I sofliga fall skulle jag vilja påstå att ”historieprogram” hade varit en mer välvald rubrik. Man kan faktiskt dra direkta paralleller från vissa metoder till det citat som inledde denna text. Detta känns rätt dystert med tanke på hur mycket som egentligen skett på området under det senaste halvsekle.

Var började det gå snett? Hur har klockan plötsligt kunnat dras tillbaka? Ligger en del av förklaringen i nutidsmänniskans längtan efter enkla lösningar, oavsett det handlar om halvfabrikat till middag eller möjligheten att snabbspola förbi de segare delarna av en film?

Det verkar som om TV kör en likartad ”mall” för sina program, oavsett det handlar om matlagning, husrenovering eller hundar: Man presenterar ett problem och strax är lösningen serverad. Från en kasse fallfrukt till en doftande äppelpaj på tio minuter blankt.

När pajen plockas ut ur ugnen vet vi tittare naturligtvis att det ligger betydligt mycket mer arbete än så bakom. Men vad gäller hundträningen verkar det vara en så stark dröm att man faktiskt ska kunna ändra ett beteende på tre minuter blankt att man blundar för det orealistiska. Det ser ju så lätt ut på TV! Och *just min hund* är ju en sådan som inte fattar när man försöker vara snäll...

Som hundägare har vi stor glädje av att vara vakna för omgivningen och hundens signaler. Det är omöjligt att missa en hund som hänger i kopplet och vrålade gör utfall till höger och vänster. ”Hemligheten” är att redan trettio sekunder tidigare registrera att en annan hund närmar sig och den egna blir alltmer stel och svår att nå. På så sätt kan man i många fall bryta ”felbeteendet” innan det överhuvudtaget hunnit uppstå.

I TV-rutan provocerar man istället fram ett gruff, vilket dessutom är lite häftigt i bild - vi får ju inte glömma att det handlar om underhållning! Man korrigerar hunden och exponerar den sedan för en mängd hundmöten. Därmed blir jycken så översköld av intryck så att den inte finner annan utväg än att stänga av. (*Denna ”skyddsmekanism” är förresten även förklaringen varför det, trots allt, är förhållandevis ovanligt med slagsmål vid t.ex. utställningar.*)

Att inom tio minuter taktfast kunna marschera fram och tillbaka med den nyss till synes rabiate hunden ser ”proffsigt” ut och den mindre hundkunnige tittaren drar sällan slutsatsen att hunden är övertrött och utsatt för starkt obehag. Istället faller man i trance över den till synes omedelbara förbättringen. - Vilken fantastiskt begåvad domptör! Efter bara fem minuter slutade Fido gruffa och dra i kopplet!

Vad man inte nämner i TV-rutan är att många hundar i förlängningen kan få helt fel associationer- och vips har man alltså skapat ett nytt betydligt värre, problem, nämligen en hund som kanske reagerar med både rädsla och aggressivitet i liknande situationer.

Koppelkorrigeringar gör ont och nackskador är en mycket vanlig förklaring till ”felbeteenden”. Om kopplet sätts ”enligt bruksanvisningen” alltså vid översta nackkotan (cervikal 1) påverkar man den kota som knäcks när man avrättar en människa medelst hängning.

(Kanske är det därför vissa program förses med varningstext? ”Don't try this at home...!”)

Ett annat smart grepp är att utnyttja hundägarens egen osäkerhet. Ordet ledare har blivit ett mantra som upprepas till leda och när något går fel har frasen ”bristande ledarskap” blivit något av en standardförklaring.

Men – även om just ordet ”ledare” känns som en synnerligen vältuggad gammal sko finns det en poäng i att vara tydlig. Många av de hundägare som anmäler sig för att få hjälp i TV-rutan har hunnit bli rädda – för att misslyckas, eller i värsta fall för den egna hunden. Då blir det en synbar skillnad när en helt ny person utan att tveka griper tag i kopplet. Detta betyder inte att den nya personen är någon guru med övernaturliga egenskaper utan bygger bara på det enkla faktum att hundar i regel är naturligt avvaktande gentemot främmande. (*Fenomenet kan förresten även ses hos de jyckar som lugnt låter veterinären eller hundtrimmaren klippa klorna medan husse själv inte får chansen.*)

I bästa fall får hundägaren alltså en helt ny trygghet och säkerhet. I värsta fall känner man sig så pass osäker att man börjar krångla till hela relationen. ”Nu närmar sig Karo, då ska vi inte göra utfall. Jag kortar upp kopplet / har beredskap / ger sittkommando / håller i hunden / drar i halsbandet / säger det magiska ordet ”Ptccchhh!” / morrar i mungipan ...”

Kort sagt, man laddar på alla möjliga (och omöjliga) sätt inför mötet och chansen att lyckas är försvinnande liten. Personligen tror jag att mycket av ”ledarskapssnacket” kan vara stressande. Man betraktar sin hund som en inneboende utomjording med ständig beredskap att klättra i rang – och ställer till stora scener kring vardagliga saker. (Vem går först ut genom dörren? Troligen den som har mest bråttom. Vem får äta först? Tja, vad sägs om den som är hungrigast?)

Det allra viktigaste borde vara att fungera som ”en bra matte” eller ”trevlig husse”. Någon som står för trygghet, samhörighet, utmaningar och överraskningar. En individ vars sällskap hunden uppskattar mest i hela världen.

Vi befinner oss mitt i diskussioner ”för” och ”mot” olika metoder. Frågan om hur man ska förmedla kunskaper till sin hund rör upp väldigt heta känslor. Om man bjuder på godis heter det att man ”proppar hunden full med köttbullar och korv istället för att visa vart skåpet ska stå”. Men det viktigaste måste väl rimligen vara att hunden känner tillit i sin relation till oss? Att man skulle vara en ”skickligare hundtränare” för att man inte använder godis är en utbredd myt. I naturen får hunddjuren jobba för varenda smula, därför kan det vara en god idé att göra någonting vettigt av den uppskattade maten istället för att bara, rätt och slätt, kasta fram en full bunke två gånger om dagen.

Det finns de som hävdar att klickerträning går ut på att belöna när hunden gör fel. Då har man verkligen missat hela poängen! Vad det handlar om är att ta hunden på bar gärning när den gör rätt. Hur då? Om din hund exempelvis skäller på cyklister får du under en period hålla ögon och öron öppna så att du kan visa hunden vägen till att lyckas. När du får syn på en cyklist kan du öka avståndet, ge hunden något annat att tänka på, t.ex. en stunds lek eller träning. Om jycken tittar på cyklisten, beröm *innan* hunden hinner skälla – i början får man lov att vara snabb. Och om hunden nu råkar gilla godis så är detta faktiskt både lugnande och uppskattat, så varför inte använda detta hjälpmedel?

Men kom ihåg att jycken inte har någon ”linjal” i magen; du behöver alltså inte kasta halva korvar och hela köttbullar till höger och vänster. **En varmkorv delas i 4 stavar som skärs 20 gånger – summa summarum 80 bitar.**)

Nu protesterar någon. –Aldrig i helvete att jag fjantar runt med leksaker och godis när hunden gör fel!

Ledsen, du har just missat hela poängen. Det handlar om att ligga steget före. Då kanske det är läge att göra en kraftig koppelkorrigering **på dig själv** som missat tillfället att träna på ett för hunden trevligt sätt?

Att leva med hund är ett samarbete som båda parter borde vara lika engagerade i. Våra fyrbenta vänner fyller oftast med råge upp sin del av avtalet; de vill inget högre än göra saker tillsammans med oss. Ibland kanske vi till och med motar bort dem för att vi inte orkar just då?

Att tacka JA till varje form av kontakt – och träna fem minuter här och var under dagen – bygger en stark relation. Glada ögonblick med lagom utmaningar, spännande krav och positiv förväntan ger i långa loppet så mycket mer än om man försöker skrämman hunden till lydnad.

Det är långt ifrån alla hundägare som gillar ”TV-metoderna även om det troligen alltid kommer att finnas ”förespråkare av tuffa tag”. Det kanske märkligaste i hela sammanhanget

är att TV väljer att servera just dessa program – och att så många faktiskt sväljer det mesta som allena saliggörande sanningar. Vi skriver nu år 2010 och frågan om korrigerig kontra vänlig guidning borde för länge sedan vara en parentes i människans och hundens långa gemensamma historia. Tyvärr tycks det inte som om programmakarna är helt inne på att bevaka hundarnas intressen.

Åsa Tova Bergh
Författare m.m.
www.egetbevag.se